de Koppeling
besloten behandelcentrum voor jongeren

REACTIE OP HET CONCEPTRAPPORT HET LEEFKLIMAAT VAN JONGEREN IN DE KOPPELING

Inhoudelijke reactie per indicator

De Koppeling, 27 januari 2011

Met deze notitie reageren wij op het conceptrapport van de inspectie, waarin verslag wordt gedaan van stap 2 van het stapsgewijs toezicht op basis van het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg. Stap 2 is gericht op het leefklimaat in de Koppeling. Deze notitie bevat de inhoudelijke reactie op het conceptrapport.
We geven onze reactie per indicator weer. De nummering van de vetgedrukte koppen correspondeert met de nummering in het Inspectierapport.

2.1 De instelling zorgt voor een passende dagbesteding en –structuur voor de jongeren

1. De instelling zorgt dat het dagprogramma voldoende aansluit op de behoeften van jongeren

De inspectie concludeert dat er in de Koppeling beperkt de mogelijkheid is dat jongeren hun vrije tijd individueel invullen en dat de dagelijkse routine hetzelfde is voor alle jongeren op een behandelgroep en niet afhankelijk van de fase van behandeling, met uitzondering van de wenfase.
Wij zijn het eens met de constatering dat er te weinig variatie is in de dagelijkse routine voor jongeren in de verschillende fasen van hun behandeling. Ook wij zien dit als een belemmering om de gefaseerde behandeling, waarin toegewerkt wordt naar steeds meer vrijheid en activiteiten buiten de Koppeling, goed vorm te kunnen geven. De vrijheden die wij jongeren in een latere fase van behandeling kunnen geven, worden begrensd door de mogelijkheden van het gebouw. Het is op dit moment niet mogelijk om je zonder sleutels vrij door het gebouw te bewegen, waardoor alle jongeren noodgedwongen beperkt worden in hun vrijheid. Deze beperking is een belangrijke reden voor ons geweest om de Koppeling uit te gaan breiden met nieuwbouw. Het nieuw aan te bouwen deel bij de Koppeling is bedoeld voor jongeren die in de fase waarin meer vrijheid is toegestaan behandeld worden.
Los van de uitbreiding van de Koppeling waarmee de gefaseerde behandeling beter vorm kan krijgen en jongeren ook beter deel kunnen nemen aan activiteiten buiten de Koppeling, willen wij op korte termijn een aantal verbeteringen gaan realiseren in het dagprogramma:

- we brengen meer variatie in het aanbod aan;
- we zetten de individuele sportbegeleiding voor meer jongeren in, door de periode per jongere iets in te korten zodat er capaciteit ontstaat om meer jongeren individueel te begeleiden;
- we gaan jongeren meer stimuleren om gebruik te maken van het huidige aanbod, in plaats van het doorbrengen van tijd op hun kamer;
- we gaan onderzoeken of het mogelijk is om minder activiteiten in groepsverband te organiseren, en meer individuele activiteiten.

In het verbeterplan dat we gaan opstellen naar aanleiding van het inspectierapport, zullen we deze voornemens verder uitwerken en concretiseren.

2. *De instelling zorgt voor voldoende en gevarieerd aanbod in het dagprogramma*

Zoals we ook bij het vorige punt constateerden, klopt het dat de variatie in het dagprogramma niet optimaal is. Zoals vermeld, heeft dit onder meer te maken met het feit dat wij de gefaseerde behandeling in het huidige gebouw, dat een gesloten karakter heeft, onvoldoende kunnen realiseren. Met de uitbreiding van de Koppeling krijgt de gefaseerde behandeling veel meer structuur en vorm, en kan er veel meer rekening gehouden worden met individuele wensen van de jongeren.

3. *De instelling zorgt ervoor dat de jongeren voldoende invloed kunnen hebben op het dagprogramma*

De Koppeling kan zich vinden in de constateringen van de inspectie. Wij vinden het belangrijk dat activiteiten aansluiten bij de behoeften van de jongeren. De afdeling VTV stemt haar activiteitenprogramma af op de wensen van de jongeren, en ook bij activiteiten die onder begeleiding van pedagogisch medewerkers plaatsvinden, wordt – binnen de personele mogelijkheden – rekening gehouden met de wensen van de jongeren.

2.2 De instelling zorgt voor een aandachtvolle omgeving voor de jongere

4. *De instelling zorgt voor een fysieke leefomgeving van voldoende kwaliteit*

De Koppeling vindt het belangrijk dat jongeren in een prettige fysieke omgeving verblijven. Het vraagt veel om de kwaliteit en uitstraling van de fysieke omgeving op peil te houden. Als meubels vervangen moeten worden, hanteren we als uitgangspunt zowel de uitstraling (wat vinden jongeren leuk), als de duurzaamheid (kunnen de meubels intensief gebruikt worden). De financiële mogelijkheden spelen uiteraard ook een rol. We gaan bekijken of het mogelijk is om het reinigen van meubilair en stoffering te intensiveren. In het verbeterplan gaan we hier verder op in.
Wij zijn op de hoogte van de slechte kwaliteit van het avondeten. De mening van de jongeren over de kwaliteit van het avondeten wordt na iedere maaltijd gemeten, en de jongerenraad heeft invloed op de samenstelling van het menu. In het verleden heeft dit er al toe geleid dat we overgestapt zijn op een andere leverancier, met als resultaat dat het ontbijt en de lunch van goede kwaliteit zijn, maar helaas het avondeten (nog) niet. Om hier verbetering in aan te brengen, gaan we binnenkort niet alleen in de weekenden (zoals nu al het geval is) maar ook op doordeweekse dagen zelf op de groep koken, samen met de jongeren.

5. *De instelling zorgt ervoor dat de jongeren voldoende invloed kunnen hebben op hun fysieke leefomgeving*

Jongeren hebben invloed op de inrichting van hun eigen kamer, en de inrichting van de behandelgroep. In de nieuwbouw van de Koppeling die gerealiseerd gaat worden, krijgen jongeren nog meer mogelijkheden en ook verantwoordelijkheden voor de inrichting van hun kamer. De nieuwbouw is bedoeld voor jongeren die in de laatste fasen van de behandeling verkeren en een grotere autonomie hebben ten aanzien van het invullen van hun tijd.

6. *De instelling zorgt ervoor dat de omgang binnen de instelling voldoende respectvol is.*

Wij zijn het er mee eens dat het gedrag van de pedagogisch medewerkers bij het avondeten, volkomen ongewenst is. Het druist ook tegen het beleid van de Koppeling in, dat er juist van uit gaat dat de pedagogisch medewerker vanuit pedagogische overwegingen mee-eet met de jongeren. Met onmiddellijke ingang hebben wij gecommuniceerd dat het niet getolereerd wordt dat medewerkers eten van buiten de instelling halen om op de afdeling op te eten. Ook is benadrukt dat het mee-eten met de jongeren verplicht is. Zoals we bij punt 4 al aangaven, gaan we er binnenkort mee starten dat de medewerkers zelf koken op de groep, samen met de jongeren. Dit zal het pedagogisch belang van de avondmaaltijd en de respectvolle omgang met de jongeren verbeteren.
Zoals de inspectie vermeldt lukt het niet altijd om consequent en eenduidig te handelen. In het verbeterplan zullen we hier uiteraard aandacht aan besteden. We zullen signalen over inconsequent en niet eenduidig handelen serieus nemen, het voorbeeldgedrag van het management extra onder de aandacht brengen en binnen de teams consequent en eenduidig handelen als vast ontwikkelpunt voor het team agenderen. In het verbeterplan werken we dit verder uit.

7. *De instelling zorgt ervoor dat de medewerkers een aandachtvolle houding hebben ten opzichte van de jongeren.*

De meeste medewerkers van de Koppeling kiezen vanuit hun hart voor het werken met deze doelgroep, en weten hoe belangrijk het is om de jongeren aandacht te geven, open tegemoet te treden, te stimuleren en complimenten te geven. Dit wordt ook bevestigd door het rapport 'Binden en boeien' (2009), waarin de uitkomsten staan beschreven van een onderzoek naar de werkbeleving en arbeidssatisfactie van de medewerkers van de Koppeling.

2.3 De instelling heeft aandacht voor de samenstelling van de behandelgroep

8. *De medewerkers zijn zich bewust van de problematiek van de jongeren bij de samenstelling van de behandelgroep.*

De Koppeling houdt rekening met de problematiek van de jongere bij de keuze van de groep waarop de jongere wordt geplaatst. Ook na plaatsing, tijdens het verblijf in de Koppeling, wordt in de gaten gehouden of de jongere nog op de juiste plek zit. Als het ondanks een zorgvuldige plaatsing toch nodig blijkt te zijn kan de jongere worden overgeplaatst, naar een andere jeugdzorggroep of een GGZ-afdeling van de Koppeling. In de praktijk is het overplaatsen naar een andere jeugdzorggroep eerder uitzondering dan regel. Bij een eventuele overplaatsing wordt altijd het belang van enerzijds continuïteit in de hulpverlening en anderzijds de samenstelling van de groep afgewogen. Natuurlijk betrekken we ook de jongere en zijn ouders bij deze afweging.

9. *De instelling heeft aandacht voor de flexibele inzet van personeel wanneer de problematiek van de jongeren daarom vraagt.*

In de roostering houden wij zo veel mogelijk rekening met de mogelijkheid om personeel flexibel in te zetten als de problematiek van de jongeren daarom vraagt. Dit kan betekenen dat er op bepaalde tijden meer medewerkers worden ingeroosterd voor bijvoorbeeld individuele activiteiten met jongeren. In de praktijk kan het uitvoeren van individuele activiteiten buiten de groep, op gespannen voet staan met het vereiste aantal medewerkers dat op de groep aanwezig moet zijn (zie eerder).

2.4 De instelling draagt zorg voor voldoende toegerust personeel

10. *De instelling heeft alleen medewerkers met een VOG in dienst.*

De inspectie constateert dat in een aantal gevallen de VOG later is afgegeven dan het moment waarop de medewerker in dienst is getreden. De afgifte van een VOG duurt 4 tot 6 weken. Als de medewerker de aanvraag niet direct indient, komt het voor dat hij of zij al aan het werk is, terwijl er nog geen VOG ingeleverd is. In het huidige arbeidscontract staat dat de medewerker uiterlijk binnen 3 maanden na indiensttreding de VOG moet hebben ingeleverd, op straffe van ontbinding van de arbeidsovereenkomst. Wij realiseren ons dat dit veranderd moet worden en hebben daarom de procedure per direct aangepast: nieuwe medewerkers komen pas in dienst als de VOG door Spirit ontvangen is.
In één dossier is geen VOG aangetroffen door de inspectie. Dat mag niet gebeuren. Wij trekken ons deze fout aan en hebben besloten alle personeelsdossiers met spoed te controleren op de aanwezigheid van een VOG. Medewerkers zonder VOG moeten direct een VOG aan vragen. Medewerkers met een VOG van 4 jaar of ouder, zullen wij vanaf heden een nieuwe VOG laten aanvragen. Wanneer wij deze nieuwe VOG niet ontvangen, zullen wij tot beëindiging van de arbeidsovereenkomst overgaan.

11. *De instelling heeft medewerkers met voldoende kennis en vaardigheden in dienst.*

Wij vragen van alle medewerkers dat zij een HBO-diploma hebben of een HBO-opleiding volgen. Met een HBO-achergrond in combinatie met de interne training en scholing, de mogelijkheid tot consultatie van de kinder- en jeugdpsychiater, het spreekuur van Jellinek en dergelijke, denken wij dat medewerkers over een redelijke mate van basale kennis en vaardigheden beschikken. Wij blijven echter, mede naar aanleiding van dit inspectierapport, investeren in kennis en vaardigheden, en zullen in het verbeterplan daar concrete plannen voor formuleren. Zie verder ook onze opmerkingen onder punt 12.

12. *De instelling zorgt dat het personeel goed is toegerust voor het werk via sturing en coaching.*

Wij begrijpen dat medewerkers het lastig vinden dat zij niet altijd alle informatie aangereikt krijgen. Natuurlijk willen medewerkers direct adequaat en afgestemd op de specifieke problematiek van de jongeren kunnen handelen. Wij worden soms echter geconfronteerd met jongeren met een heel specifieke vraag en vooral als er dan ook nog sprake is van een spoedopname, is er niet altijd meteen alle benodigde informatie en kennis voorhanden. Een voorbeeld is een jongere met een nierziekte die met

spoed werd opgenomen en een jongere met een eetstoornis. Wij willen geen jongeren afwijzen om deze redenen, maar soms is er meer tijd nodig om kennis en informatie binnen te halen.
Het niet altijd voorhanden kunnen hebben van specifieke kennis en informatie, laat onverlet dat wij het belang inzien van het meer systematisch en gestructureerd aandacht besteden aan deskundigheidsbevordering. Dit zal één van de speerpunten worden in ons verbeterplan. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan het maken van een jaarkalander 'deksundigheidsbevordering', waarin maandelijks Koppelingbreed een thema onder de aandacht wordt gebracht via verschillende kanalen (informatie op intranet, bespreking in teams, gastsprekers en dergelijke). De in het rapport genoemde LVB-problematiek en verslavingsproblemen zullen hier zeker in worden meegenomen. Uiteraard zullen de onderwerpen in samenspraak met de medewerkers worden vastgesteld.

3.1 Samenwerking: de instelling en school zorgen samen voor een aandachtvolle omgeving voor de jongeren

In het algemeen willen we vermelden dat we ons herkennen in de kritiek op de samenwerking tussen instelling en school. In 2011 staat het verbeteren van deze samenwerking tussen jeugdzorg en school hoog in het vaandel van de Koppeling. We gaan in samenspraak een verbeterplan opstellen, met concrete doelen en afspraken, gericht op onder meer de onderstaande indicatoren.

13. *Het onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling en heeft een vanzelfsprekende plaats*

School moet een essentieel onderdeel zijn van de behandeling in de Koppeling. Het mag niet voorkomen dat jongeren regelmatig teruggestuurd worden naar de groep omdat er lessen uitvallen. Jeugdzorg en school gaan samen bekijken hoe lesuitval opgevangen kan worden, bijvoorbeeld door de jongeren een alternatief programma aan te bieden dat relevant is in het kader van hun onderwijstraject.

14. *School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren*

Wij zijn het met de inspectie eens dat de begeleiding en benadering van de jongeren door school en jeugdzorg op elkaar afgestemd moeten zijn. In het verbeterplan zullen we hier uitgebreid aandacht aan besteden, We gaan in het plan in ieder geval in op:
- het uitwisselen van informatie tussen school en jeugdzorg, bijvoorbeeld na schooltijd;
- afstemming over een eenduidige en consequente benadering van jongeren door jeugdzorg en school;
- regelmatige casuïstiekbesprekingen waarbij zowel medewerkers van de jeugdzorg als van de school aanwezig zijn.

15. School en instelling werken voldoende samen bij het behandelplan

Het onderwijstraject van de jongeren moet een integraal onderdeel zijn van het behandelplan. We gaan in het verbeterplan aangeven hoe we de plannen van de school en van de jeugdzorg op elkaar gaan afstemmen.
Hierin nemen we ook mee dat besprekingen over de voortgang gezamenlijk plaatsvinden, en dat de voortgang van zowel het jeugdzorgtraject als het onderwijstraject van de jongere besproken wordt.

16. School en instelling werken voldoende samen bij incidenten

De samenwerking tussen school en jeugdzorg bij incidenten behoeft verbetering. Wij zien het omgaan met en reageren op incidenten waarbij jongeren betrokken zijn als een belangrijk onderdeel van de behandeling. Consequent en eenduidig handelen zijn van wezenlijk belang.
Dit thema werken we verder uit in het verbeterplan. In het veterplan gaan we in ieder geval in op:

- de procedure voor registratie;
- de inzage in registratie van school en jeugdzorg;
- en het informeren van elkaar over incidenten die zich hebben voorgedaan;
- de opvatting en het overleg over het handelen bij incidenten;
- het periodiek bespreken van overzichten en analyses van incidenten die zich hebben voorgedaan: wat kunnen we hiervan leren en is het nodig om beleid aan te passen of nieuw beleid te formuleren.